

Votre Programme Matmidim – Chiour BETH

Semaine du 30 avril au 4 mai 2023

Souguia n° 90

ת"סד

Matmidim

Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

**La valeur des actions et
des Mitsvot d'un enfant (2)**

**Un enfant qui devient Bar-Mitsva au milieu de la Sfirat Haomer
doit-il continuer à compter avec Brakha ?**

Concernant la Sfirat Haomer, l'avis du Bahag est que le compte est une seule et grande Mitsva, ce qui implique que celui qui a loupé un jour ne doit pas continuer à compter. Cet avis n'est pas retenu totalement, mais nous le craignons c'est pourquoi on devra continuer à compter mais sans faire la Brakha.

Les Poskim se sont penchés sur le cas d'un enfant qui est devenu Bar-Mitsva au courant de la Sfirat Haomer, les comptes effectués précédemment sont-ils validés comme s'il n'avait jamais rien loupé et il continuera à compter avec Brakha ? Ou bien puisqu'il n'avait pas la même obligation qu'un adulte, les comptes précédents ne peuvent être liés aux suivants et c'est comme si l'adulte avait loupé le début de la Sfirat ?

Nous étudierons cette Souguia en nous penchant de façon plus générale sur la valeur des actions et des Mitsvot de l'enfant.

Bon Limoud sur Matmidim !

Tephila avant le Limoud

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שלא יארע דבר תקלה על ידי, ולא אכשל בדבר הלכה, וישמחו בי חברי, שלא אמר על טמא טהור ולא על טהור טמא, ולא על מתר אסור ולא על אסור מתר, ולא יפשו חברי בדבר הלכה ואשמח בהם. כי יי יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. גל עיני ואביטה נפלאת מתורתך.

Tephila après le Limoud

מודה אני לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, ששמת חלקי מיושבי בית המדרש. ולא שמת חלקי מיושבי קרנות. שאני משכים והם משכימים. אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים. אני עמל והם עמלים. אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אני רץ והם רצים. אני רץ לחיי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת. שנאמר ואתה אלהים תורדם לבאר שחת. אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם, ואני אבטח בך.

Programme du dimanche

L'étude aujourd'hui est dédiée pour la Réfoua Chéléma de

Tehila Malka bat Esther

Le Minhath Hinoukh rapporte le Mordekhi pour prouver que l'enfant peut continuer à faire la Brakha de la Sefirat Haomer. Selon vous, est-ce une preuve suffisante même si la Sefira est Minhatorah ?

Comment expliquer la différence avec une femme qui ne peut pas acquitter un homme d'une obligation Minhatorah ?

מנחת חינוך פרשת אמור מצוה שו אות א

ומצינו במרדכי במגלה הביא סברת רבינו טוביה מווינא מובא גם כן במג"א סי' רס"ז דהמחויב מדרבנן מוציא החיוב מה"ת דיוצא בקידוש היום מפלג המנחה ולמעלה ע"ש א"כ כמו דיוצא בקידוש של שבת בזמן דרבנן אם כן בקטן שנתגדל דעכ"פ הגיע לחינוך קודם בודאי מועיל אז הזמן שמחייב מדרבנן להיות חייב אח"כ מה"ת ואין החשבון בטל.

מרדכי מסכת מגילה פרק הקורא למפרע רמז תשצז - תשצח

ונשאל לה"ר טוביה מווינא"א איך סגיא נהור [רמז תשצח] פוטר בניו ובני ביתו מקידוש והא לרבי יהודה דאמר סומא פטור מן המצות פרק החובל א"כ לא מיחייב אלא מדרבנן והיכי אתי דרבנן ומפיק דאורייתא והשיב דאשכחן דכוותיה גבי קידוש גופיה דאמרין פרק תפלת השחר מתפלל אדם של שבת בע"ש ואומר קדושה על הכוס והתם מוכח דהיינו שעה ורביע קודם הלילה שעדיין לא קידש היום [...] לא הוי תוספת שבת מה"ת ואפ"ה נפיק בההוא קידוש דמקדש מבע"י דאינו אלא מדרבנן ע"י קידוש דאורייתא שיתחייב לאחר שתחשך גם בנדון זה הא סגי נהור יש לומר שמוציא אחרים המחויבים מדאורייתא אף על פי שאינו מחויב הוא אלא מדרבנן דאע"ג דגבי נשים פרק מי שמתו פריך גבי ברכת המזון אלא אי אמרת דרבנן היכי אתי דרבנן פירוש נשים ומפיק דאורייתא פי' אחרים יש לומר דשאני נשים דלא יבואו לידי חיוב לעולם אבל זה יכול לבא לידי חיוב דאורייתא אם נתפקח והואיל וכן יכול להוציא אחרים ידי חובתן אף על פי שהוא מדרבנן והם מדאורייתא דהא פרק שלשה שאכלו אמר ר' יוחנן לעולם אינו מוציא אחרים עד שיאכל כזית דגן ואף על גב דכזית וכביצה אינו אלא מדרבנן כדאמרין פרק אלו עוברין דקאמר התם אסמכתא נינהו אפ"ה מוציא מי שאכל כדי שביעה גמורה שהוא דאורייתא הואיל ויכול לבא לידי חיוב דאורייתא אם יאכל עד שישבע ומיהו נ"ל דאין ראייה לכאן דהתם בידו להביא עצמו לידי חיוב דאורייתא אבל כאן אין בידו להביא עצמו לידי חיוב דאורייתא באותה שעה ומ"מ ראייה היא מקידוש שרשאי לומר על הכוס מבע"י אף על פי שאין בידו להביא עצמו לכלל חיוב דאורייתא באותם שעות וה"ל לגבי יציאת קידוש כמקדש באמצע השבוע לשם שבת [...]

Quelle est la Svarah du Ktav Sofer pour valider la Sefira de l'enfant ?

שו"ת כתב סופר אורח חיים סימן צט

ולענין ספירת העומר, יש מקום לומר דקטן שספר ולא התכוין כלל למצוה מ"מ סתמא לשמה, ואפרש שיחתי, הנה המג"א סי' תפ"ט ס"ק ט' נתקשה במ"ש הרמ"א אם התכוין שלא לצאת הא המחבר בסי' ס' נקיט להלכה דמצות צ"כ ונדחק:

ובחדושי למצ"כ העלתי יישוב נכון לדינא עפ"ש דטעמא מאן דס"ל מאצ"כ משום דסתמא לשמה קיימי כיון דמחוייב לעשות ומונח אקרקפתי' ומ"ד צ"כ דלא ס"ל הכי י"ל דוקא בדבר שאינו ניכר במעשה או בדבור עצמו שהוא למצוה דנעשה מעשה זה לפעמים גם לרשות כגון מצה דיש אכילת מצה רשות גם לביל פסח, ותק"ש לשיר ולשורר וכדומה באלו בעי כוונה דמחשבתו מיחדו למצוה, אבל בדבר שאינו של רשות ומיוחד רק למצוה כגון ספירת העומר שאין ספירה כזו רק לספירת מצוה ובפה מלא אומר שספירה זו לעומר ואין כמותה רק למצוה, ומה שנהגי' לכתוב במכתב כך וכך בעומר זה בכתב משום שיש ספירה של מצוה אבל בפה מלא ליכא ספירה כזו רק למצוה סתמא כפירושו דסופר לשם מצוה ואפי' בלי כוונה סתמא לשמה קיימא, וא"ל ולק"מ קושי' המג"א ושם בארה, לפ"ז קטן שספר בקטנותו ג"כ סתמא לשם מצוה קיימא דספירה זו אינה רק למצוה למצווה ועושה ולא"מ ועושה ויצא אח"כ אפי' לא התכוין בקטנותו לשם מצוה כן יש לומר ועיי':

והלום ראיתי בטורי אבן בר"ה שם שכ' שי"ל דהא דלא יצא במה שאכל כשהוא נכפה משום דהוי כמתעסק דלא יצא לכ"ע, והי' נעלם ממנו מ"ש הרמב"ם הלכ' חמץ ומצה וגם מ"ש הטור סי' תע"ה, וטעם שנתן הוא משום דהוי כמתעסק בוודאי אין להעמיס בכוונת הרמב"ם אבל י"ל בכוונת הרמב"ם כמ"ש:

Les mots du jour à apprendre :

On trouve	אָשְׁפָּחַן
Plus haut	לְמַעַלָּה
Tout au moins	עכ"פ = על כָּל פְּנִיָּם

Programme du lundi

L'étude aujourd'hui est dédiée pour la Réfoua Chéléma de

Tehila Malka bat Esther

Etudier les contradictions du Tsyounim Latorah (ci-après) sur le Mordekhi. Sa conclusion est-elle la même que le Minh'at Hinoukh ? Quelle est sa Svara ?

Les mots du jour à apprendre :

A besoin	בְּעֵי
Explicitement	בְּהַדְּיָא
Seulement	רְקֵ

שהרי זה הגדול סופר עדיין רק מכת החיוב מינוך דרבנן והילכך כמו שאר קטן שאינו מוליא את הגדול ודו"ק היטב [ואמנם נתיישבתי דזה אינו דגם להוליא את אחרים שפיר יכול לפי"ז וזה עפ"י המבואר בברטת (דף מ"ח ע"א) דגדול האוכל כוית מוליא את האוכל כדי שביהמ"ז והקשו רש"י ותוס' שם מהך דברכות (דף כ' ע"ב) דקטן אינו מוליא את הגדול ותי' רש"י בשם רב"ז דשאני קטן דאין החיוב מינוך עליו כ"א על אביו אבל גדול מחייב דרבנן שהחיוב דרבנן הוא על עצמו שפיר מוליא את המחויב דאורייתא והתוס' תירו שם דגדול אפי' לא אכל כלל מקרי מחייב בדבר מפאת שמחויב בגוף ברהמ"ז אולי יאכל (והא דלרדך לאכול כוית הוא רק כדי שיוכל לומר ברוך שאכלנו משלו) ורק בקטן דליתיה מה"ט בגוף החיוב הוא דאינו יכול להוליא את הגדול ע"ה :

וא"כ בנידון דספירה הג"ל שפיר יכול להוליא את אחרים בין לרש"י ובין לתוס' הג"ל לתוס' הרי יכול להוליא בפשיטות כיון שהוא גדול באמת ומחויב בכל המלות וגם במלות הספירה והברכה הוא מחויב ככל הגדולים ורק שעתה בשנה זאת אינו יכול לקיים חיובו מפאת חסרון תמימות שחסר לו ומשנה הבאה ואילך יקיים גם מלואו זו אבל עכ"פ הרי מחייב בדבר הוא ושפיר יכול להוליא שהרי לתוס' הג"ל א"ל שיהיה החיוב והקיום בשעת המעשה מה"ט ורק לרדך שנוף המלוא תהיה עליו מה"ט וא"כ זה ג"כ הרי גוף המלוא עליו ולרש"י הג"ל ג"כ ניחא דהא לרש"י גם המחייב מדרבנן מוליא את המחויב מה"ט וקטן שאני דחיוב החינוך הוא על אביו כג"ל והנה מה שהטילו חכמים חיוב החינוך על אבי הקטן ולא על הקטן עצמו אעפ"י שהחינוך הוא דבר נלמד לו שאלולי זה לא היו מחייבים אותו כלל וא"כ על כרחך שמה שהטילוהו רק על אביו היינו רק עבור שהקטן אינו בגדר קבלת מלוא כלל אפי' מדרבנן כיון דלאו בר דעת הוא ואפי' החכמים א"א שילוו לו דבר ואפי' ילווהו לא יקיים

וע"כ הולרכו ללוות רק לאביו שימנכו וא"כ זה האיש שהגדיל בסוף ימי הספירה וכ"א גדול באמת לכל הדברים ורק מלות הספירה אינו יכול לקיים מה"ט מפאת חסרון תמימות וא"כ עכ"פ החיוב מינוך דרבנן אשר יש עדיין מקטנותו (דזה החיוב לא נגרע עבור שנעשה גדול בנתיים וכג"ל) הנה זה החיוב הוא עתה עליו בעצמו שהרי החכמים היו מלווים גם לקטן עצמו את החיוב מינוך שלו ורק דקטן אינו בגדר קבלת מלוא וא"כ זה שהוא גדול באמת הנה ממילא שב חיוב החינוך עתה עליו בעצמו אע"פ דהיה תחלה רק על אביו ובמובן ועוד דחכמים הטילו חיוב החינוך על מי שהוא ברשותו וע"כ הקטן אשר הוא ברשות אביו תמיד הטילו חיוב החינוך על אביו וזה שהגדיל והוא עתה ברשות עצמו א"כ ממילא חיוב החינוך הוא ג"כ עליו בעצמו ידו"ק היטב וא"כ כיון שזה הגדול הוא עתה בעצמו מחייב דרבנן שוב שפיר הוא מוליא גם את אחרים המחויבים מה"ט]:

ודנה לכאורה לדברי המרדכי הג"ל דזמן החיוב מדרבנן מוליא לזמן המחויב מה"ט איך שפיר הספירה בימי קטנות שומרת אחר"כ וא"כ כשיחשב המרדכי הג"ל לספק איך יש ס"ס להחיר לענין ספירה חדא שמה הלכה כהאומרים דלא צבי תמימות ואת"ל דצבי תמימות שמה הלכה כמרדכי הג"ל ושפיר הוי תמימות ושפיר מנכר אחר"כ וכעין זה לידד הפמ"ג במשניות ס' תפ"ט להחיר לש"ך ששכח לספור פעם אחת שיספור אחר"כ בברכה מס"ס חדא דשמה לא צבי תמימות ואת"ל דצבי דלמא הלכה כמ"ד דבן עיר מוליא בן כרך ויכול לברך להוליא אחרים אלא שדחה זה מטעם אחר ע"ה :

ואולם באמת זה לא ניתן להאמר כלל דבהדיא מבואר בברטת (דף כ' ע"ב) דקטן שהוא בר חיוב דרבנן

אינו מוליא את הגדול המחויב מה"ט ע"כ וא"כ היה באדם עצמו שאין זמן הקטנות דרבנן מוליא זמן גדלותו אשר הוא מה"ט וכג"ל שהולאת זמן לזמן דומה להולאת אדם לאדם ודעת המרדכי הג"ל דמחייב מדרבנן מוליא את המחויב מה"ט וק' זמן דרבנן דאורייתא ההכרח לומר דס"ל כרש"י ברטת (דף מ"ח ע"א) בשם רב"ז דשאני קטן דברכות הג"ל דאפילו חיוב דרבנן ליכא דמלוא מינוך הוי רק על אביו לא על הקטן ישי"ש וא"כ עכ"פ בנידון דספירה דידן דבקטן קיימין איך א"א לומר כלל דזמן קטנותו יפסור זמן גדלותו מפאת שמחויב מדרבנן , שומר להמחויב מה"ט כיון דבקטן מפורש היסוד זה בש"ס ברטת (דף כ' ע"ב) הג"ל. ואולם לדברי הר"ן הג"ל הקודמים י"ל דכיון דספירה בזה"ל מדרבנן משום זכר למקדש ופסול שאינו בגוף הדבר לא הוי פסול בזה ע"כ רק כשלא ספר יום אחד מעבד כיון שחסרה הספירה והיל פסול בגוף ספירת הע"ט שהרי חסרה אחת מה"ט ואין הספירה כמו ששאר בזמן הבית שספרי מ"ט משא"כ כשספר באמת מ"ט אלא שנעשה גדול בינתיים ואין החסרון בגוף הספירה לכן הוי שפיר זכר למקדש ודו"ק א"כ אפי' אי אין הלכה כר"ן הג"ל עכ"ז יש לנרפו לספק להחיר מטעם ס"ס וכג"ל :

ודנה בדברי עם חכם אחד בנידון דספירה הג"ל העירתי דנהי דכשנעשה גדול בתוך ימי הספירה א"א לקיים עוד את החיוב דאורייתא עכ"ז אילו היה קטן בכל ימי הספירה הרי ג"כ היה מחויב בספירה עם ברכה מדרבנן מטעם מינוך וא"כ אטו כשנעשה גדול בינתיים מיגרע גרע ורופער גם מחויב מדרבנן ואכתי הרי החיוב דרבנן עליו ושפיר סופר ומנכר עדיין מפאת החיוב דרבנן כאילו היה קטן עדיין עכ"ד. ויש לדון ב"ה מסברא אי שייך לומר שיהיה חיוב גם בגדלות כה"ג מטעם מינוך עדיין ד"ל דכיון דהשיקר חיוב מינוך רק בקטן אמרוהו לית' בגדול כלל ואף כה"ג ועוד יש לדון בזה מטעמים אחרים ואך גם אם ימנכו דברים אלה הנה ג"כ יומלא עכ"פ חידוש דין דמי שנעשה גדול תוך ימי הספירה ה"י א"א לו להוליא אחרים בברכתו כמו שאר גדול שמוליא את אחרים וזה

Programme du mardi

L'étude aujourd'hui est dédiée pour la Réfoua Chéléma de

Tehila Malka bat Esther

Selon le Maharam Chik, les Mitsvot de l'enfant sont-elles considérées suffisantes pour être comptées ?
Peut-il continuer à compter avec Brakha ?

שו"ת מהר"ם שיק אורח חיים סימן רסט

קטן שהגדיל בימי הספירה אם רשאי לספור בברכה בעזה"י יום ה' לסדר בהר שנת תרל"ח לפ"ק חוסט יע"א.

החיים והשלום וכל טוב לתלמידי האברך המופלג בתורה מו"ה יעקב שלום סופר נ"י יושב בשבת תחכמוני במונקאטש. מכתבך קבלתי, ומה ששאלתני לחוות לך דעתי בענין קטן שנעשה בר י"ג בימי הספירה, וכן עבד שנשתחרר, וגר שנתגייר בימי הספירה, מאי דינם אם רשאים לספור בברכה, לדעת הפוסקים [שלחן ערוך אורח חיים סימן תפ"ט סעיף ח'] דסבירא להו דאם שכח יום אחד לספור ספירת העומר שוב אינו רשאי לספור בלילות שאחר זה בברכה. ואם אחד שנתגדל בתוך ימי הספירה ועד עתה לא נתחייב בספירה וכיוצא בזה אי יברך. והנה כבר פלפל בזה בספר מנחת חינוך בפרשת אמור [מצוה ש"ו] וגם בכתב סופר [או"ח] סימן צ"ט, וכבר ראית דעתם.

ולפענ"ד נראה, בוודאי מי שאינו מחויב בדבר ואחר כך נתחייב אינו יוצא ידי מצוה במה שעשה מקודם שנתחייב, כמו שהוכיח בטורי אבן בראש השנה דף כ"ח ע"א [ד"ה אילימא כפאו שד] מן חציו עבד וחציו בן חורין דאם תקע בשופר אפילו הוא עצמו לא יצא [שם כ"ט ע"א] משום שצד העבדות אינו יכול להוציא צד החירות. וכבר הביאו המפרשים הנ"ל ראייה זו.

ולפענ"ד לבאר הדבר במילתא בטעמא, דהרי קיימא לן [בבא קמא ל"ח ע"א], רמב"ם פרק א' מתלמוד תורה הלכה י"ג [דגדול המצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה, משום שצריך לכבוש יותר את יצרו כמו שכתב (המהרש"א) [תוס' ע"ג ג' ע"א ד"ה גדול]. ואם כן איך דבר קטן יוכל להשלים דבר גדול, ולכך מצד הסברא אם אין הוא בר חיוב אז, הוא דוגמת דבר קטן ואינו יכול להוציא דבר גדול, כן היה נראה לי מצד הסברא. אלא לכאורה קשה מחצו עבד וחצו בן חורין, כיון דהוא חצי בן חורין נתחייב במצוות ויצר הרע גם כן מסית אותו, ולמה לא יצא בתקיעה שתקע. ועל כרחך דלא דרשינן טעמא דקרא. וגם יש לחלק. ועל כל פנים הדין ברור דמצוה שעושין בשעה שאינו בר חיוב אינה חשובה כל כך כמי שעושה המצוה כשהוא בר חיוב, ולכך אינו יכול להוציא.

והנה רבי יוסי ורבי מאיר חולקים בכמה דוכתי ובעירובין צ"ו [ע"א] עיין שם בתוס' ד"ה דילמא. ולפי הנראה לי משם, דפלוגתא דרבי מאיר ורבי יוסי תליא, דרבי יוסי סובר דנהי דנשים פטורות ממצוות עשה שהזמן גרמא - היינו משום שחסה התורה עליהן, דהתורה ידעה וירדה לסוף דעתן, ואף על פי כן הוא מצוה לכולי עלמא אם הנשים עושין מצוה, אלא שהיא כאינו מצווה ועושה, ולכך לרבי יוסי מברכין הנשים אשר קדשנו במצותיו וציונו, וגם לדין לדעת התוס' וסייעתם, וכן בעבד.

וכן נראה לי דגם בקטן אם הוא בר דעת אלא דהתורה לא צוותה אותו עד שיהא בר י"ג שנה כיון דהתורה ידעה שאין שכל הקטן חזק כל כך עד שנעשה בר י"ג, ואף על פי כן הוא מצוה, כאינו מצווה ועושה. כמו דמצונו דחס התורה על מביאי קרבן עולה ויורד משום שהוא עני, ואפילו אם מביא קרבן עשיר אף על פי כן יצא [משנה נגעים פרק י"ד משנה י"ב] וגם עשה המצוה, אלא שהמצוה אינה חזקה כל כך כמו מצווה ועושה ואף על פי כן הוא מצוה, וכן גבי קטן הוא ג"כ כן.

ואם כן נחזי, אם מקודם היה עליו מצוה קלה כגון שאינו מצווה עליו, ואחר כך נתגדל - אינו יכול לצאת במה שספר מקודם, כי אז היה עליו מצוה קלה, אבל מצוה היה בוודאי, אפילו אם אינו מצווה ועושה, ואם כן הוי שפיר 'תמימות' [ויקרא כ"ג ט"ו]. ואינו דומה לשכח, כי שם בוודאי אינם תמימות, אבל כאן אפילו אם לא היה מצווה ועושה אף על פי כן הוא עשה מצוה, ולכן שפיר נקראו תמימות. כן נראה לפי ענ"ד הדין דבכהאי גוונא חייב לספור ולברך לאחר שנתחייב כדינו.

והנה לפי הנ"ל היה נראה כשיטת הפוסקים [שלחן ערוך אורח חיים סימן קפ"ו סעיף ב'] דמי שנתחייב מדרבנן אינו יכול להוציא למי שנתחייב מדאורייתא - ודלא כשיטת המרדכי [מגילה סוף פרק ב' סימן תשצ"ח]. דכשם שאינו מצווה ועושה מצוה, אף על פי כן אינו מצוה כל כך כמו מי שמצווה ועושה ואינו יכול להוציא, אם כן גם כאן מי שמצווה רק מדרבנן אינו יכול להוציא מי שמצווה מדאורייתא דחמיר. וממילא לפי זה קשה על המרדכי סוף פרק ב' דמגילה שהביאו המגן אברהם סימן רס"ז [ס"ק א'] דהוכיח דהמחוייב במצוה דרבנן יכול להוציא את מי שמצווה מן התורה, ואמאי לפי סברא הנ"ל.

ונראה דסברת רבינו טוביה שהביא המרדכי תליא בפלוגתא שבין הרמב"ם והרמב"ן בשורש ב' א' / למנין המצות. דהרמב"ם כתב ריש הלכות ממרים [פרק א' הלכה ב'] דכל עניני דרבנן הם בכלל 'לא תסור' [דברים י"ז א'], ואם

עבר על מצוה דרבנן עובר על לא תעשה דאורייתא משום 'לא תסור', והרמב"ן ספר המצות שם] משיג עליו. ונראה דלדעת הרמב"ם דסבירא ליה דכל מצוה דרבנן הוי כדאורייתא ב'לא תסור', שפיר איכא למימר כהמרדכי הנ"ל. ואדרבה מצינו לחכז"ל שאמרו [ברכות ד' ע"ב] כל העובר על דברי חכמים חייב מיתה. וגוף דברי הרמב"ם ביארתי במקום אחר. ונראה דתליא בפלוגתא בסוכה דף מ"ו [ע"א] דשם פליגו תרי מאן דאמרי, חד אמר דאין מברכין כל שבעה משום דהוא רק מצות זקנים, וחד אמר דמברכין דחייבין משום 'לא תסור' או מ'שאל אביך ויגדך' [דברים ל"ב ז'].

והנה במגן אברהם סימן רס"ז [שם] הקשה על המרדכי מהא דאמרינן בברכות דף כ' ע"א דקטן אינו יכול להוציא את אביו בברכת המזון אלא אם גם אביו לא אכל אלא שיעור דרבנן, משום דמדאורייתא אינו יכול להוציא. ועל כרחק צריכין אנו לתרץ דהמרדכי סובר כדעת רש"י בברכות דף מ"ח ע"א ד"ה עד שיאכל כזית דגן, דהקטן אפילו מדרבנן אינו חייב אלא שאביו חייב לחנכו, ודלא כתוס' [שם ד"ה עד שיאכל] דפליג עליה. ואם כן לא קשה מידי קושית המגן אברהם מקטן.

ואם כן קשיא לי על המנחת חינוך [שם] שכתב טעם דלכך קטן שנתגדל בתוך הספירה יכול לברך מטעם המרדכי הנ"ל, וזה קשה ממה נפשך, אי סבר כהמרדכי, אז יוקשה קושית המגן אברהם מקטן, ואלא על כרחק צריך לומר משום דקטן לאו בר חיובא, ואז אינו יכול לברך. ואי אינו סובר כרש"י, אם כן מוכח דקטן אינו יכול להוציא, ואם כן איך יברך, וצריך עיון גדול עליו. ולפי הנ"ל אפשר ליישב קצת, דבארתי לעיל דתליא בפלוגתא אי מברכין או אינו מברכין, ואפשר דגמרא דהתם קאי אליבא דמאן דאמר דסובר דאין מברכין, אבל באמת אגן פסקין דמברכין מ'לא תסור', ואם כן שפיר כתב המנחת חינוך כנ"ל אליבא דדינא דפסקין דמברכין. ואחתום בברכה המשולשת יהי ה' עמך דברי רבך הדורש שלומך. הק' משה שיק מברעזאווע

Les mots du jour à apprendre :

Il a prouvé	הוֹכִיחַ
De toute façon, automatiquement	מְמַילָא
Conteste / obtient, rattrape	מְשִׁיג

Programme du mercredi

L'étude aujourd'hui est dédiée pour la Réfoua Chéléma de

Tehila Malka bat Esther

Comment le Léhorot Nathan utilise-t-il la Svava du Iglei Tal pour résoudre notre question ?

שו"ת להורות נתן חלק א סימן כה

(ו) אולם באמת יש מקום עיון רב בדברי המהר"ם שיק ז"ל, דאיך שייך לומר דעל מעשה קטן חל שם של מצוה אלא דהוי כאינו מצווה ועושה, הלא כתבו תוס' חולין (י"ב ב) דכל מעשיו של קטן הוי כמתעסק עיין שם. וכ"כ בתוס' זבחים (ב' ב) עיין שם. וא"כ לא מבעיא למ"ד מצוות צריכות כוונה ודאי דאין מעשה קטן כלום שאין לו דעת לכוין למצוה, אלא אף למ"ד מצוות אין צריכות כונה מ"מ מתעסק ודאי דפסול לכו"ע, ועיין בתשו' חת"ס (או"ח סי' ר"ב). ועוד, דהנה נראה פשוט דאף אם נימא דמצוות אין צריכות כוונה מ"מ בספירת העומר צריך שיכוין עכ"פ את פירוש המלות שידע איזה יום הוא סופר, דאל"כ אין זו ספירה כלל, וכע"ז כתב הב"י או"ח (סי' ס"ג) בשם הרשב"א, דפסוק ראשון של קריאת שמע צריך כונה לכו"ע שצריך שיהרהר בקבלת עול מלכות שמים, ואינו דומה לשאר מצוות התלויות בעשייה גרידא עיין שם. וכע"ז כתב רבינו יונה ברכות (ב' א) עיין שם. ועיין ח"י ר"ח הלוי על הרמב"ם (ה' תפלה פ"ד ה"א). וא"כ אף אם נימא דמעשה קטן יש עליו דין מצוה, מ"מ בספירה שהכונה הוא מעצם המצוה ובלי כונה ליכא מעשה מצוה כלל, ודאי דלא מהני ספירת הקטן שאין לו מחשבה. וכעת ראיתי בשו"ת אבני נזר (או"ח סי' תקל"ט) שהעיר דספירת קטן להוי כמתעסק, אלא שכתב דהכא שדיבור הספירה הוא

מעשה המצוה וספירתו מוכיחה שיודע מה הוא ע"כ יש לו מעשה. ושוב העיר דלמאי דקיי"ל דמצות צריכות כונה א"כ אכתי אינו מוכח שסופר לשם מצוה עיין שם. ברם אי משום הא הלא כתב המג"א (סי' ס' סק"ג) דבמצוה דרבנן קיי"ל דא"צ כונה עיין שם, וספירת העומר בזה"ז הוי לרוב הפוסקים מצוה דרבנן. והאבני נזר לא כתב בזה מסקנא לדינא, וכנראה שהתשובה לא נגמרה עיין שם.

ז) ברם מצאתי מקום להצדיק דברי הצדיק דמעיקרא המהר"ם שיק ז"ל, עפי"מ שראיתי בס' אגלי טל (מלאכת חורש סק"א) שכתב לחדש, דהא דאמרו דקטן אין לו מחשבה היינו רק לגבי דידן, וכגון כשעשה כלי ואנו דנין לגבי דידן אם מועלת מחשבתו לעשותו כלי, בזה אמרינן שאין לו מחשבה, אבל כשדנין לגבי הקטן בעצמו אמרינן דמחשבתו הוי מחשבה ונחשב שהקטן עושה מצוה עיין שם. [והאגלי טל כתב שדעת תשו' הרי"ם אינו כן, וכוונתו לתשו' הרי"ם (סימן ג') שהקשה שם בסוגיא דיבמות (קיי"ד א), דלסברת האגלי טל לק"מ עיין שם]. ועפ"ז יש לדון במה שנשאלתי, בקטן שהפריש תרומה לעצמו אי מספינן לו בידיים את הפירות המתוקנים, די"ל דאע"ג דמבואר במס' תרומות (פ"א מ"א) דקטן אין תרומתו תרומה, מ"מ יתכן דלגבי הקטן בעצמו שפיר מועלת הפרשתו, וכסברת האגלי טל הנ"ל. גם יש לדון במה שהסתפק דו"ז בתשו' התעוררות תשובה (או"ח סי' כ"ט) בסוכת קטן אם נאסר הנוי עיין שם. ויש לדון מכל הנ"ל ואכמ"ל. ומעתה יש מקום לסברת המהר"ם שיק דקטן שספר בקטנותו נחשבת ספירתו כספירה של מצוה, דאע"ג דאין לו מחשבה ומעשה, מ"מ לגבי עצמו שפיר מהני מחשבתו וחל עליו שם מצוה², ואף על גב דעכשיו שהוא גדול שוב אין מעשהו שבקטנותו מועיל לו דהרי לגבי גדול אין מחשבתו מחשבה, מ"מ כיון דבשעה שספר חל עליו שם מצוה, תמימות קרינן ביה. ובאמת הלא מבואר בנדה (מ"ה ב) במופלא הסמוך לאיש נדריו נבדקין ואם יודע לשם מי נדר והקדיש דבריו קיימין עיין שם. הרי דמשכחת קטן המבין דיבורו ודיבורו קיים. אלא דצ"ע אם נלמוד מנדר והקדש לשאר דינים התלויים בדיבור, דאפשר דגזירת הכתוב הוא בהפלאות נדרים והקדשות דדיבורן מהני. ועיין תשו' חלקת יואב (ח"א או"ח סי' א'). וצ"ע בכ"ז ולא באתי אלא להעיר.

Les mots du jour à apprendre :

Invalidé	פְּסוּל
Bien que	אע"ג = אף על גב
Réparé	מְתֻקָּן

Programme du jeudi

L'étude aujourd'hui est dédiée pour la Réfoua Chéléma de

Tehila Malka bat Esther

Selon vous le Maadanei Shmouel est-il en contradiction avec le Léhorot Nathan ?

שולחן ערוך אורח חיים סימן קפו סעיף ב

קטן חייב מדרבנן, כדי לחנכו; וההיא דבן מברך לאביו, כשלא אכל האב כדי שביעה, שאינו חייב אלא מדרבנן.

רבי עקיבא איגר אורח חיים סימן קפו סעיף ב

קטן חייב מדרבנן. מסתפקנא באכל ביום האחרון של שנת י"ב לעת ערב קודם לילה ובתחלת הלילה שנעשה גדול עדיין לא נתעכל המזון אם מחוייב מדאורייתא לברך. ואם נדון דהוא דאורייתא י"ל דאם בירך קודם הלילה. דכשהחשיך צריך לחזור ולברך כיון דבעידן דבירך לא היה חייב מה"ת לברך א"י לפטור חיובא של דאורייתא. ע' מג"א סי' רס"ז סק"א ד"ה וצ"ע עיין שם. אח"כ הראה לי חתני הרב מהו' שמואל נ"י דכעין זה נסתפק בס' חכמת אדם באם אכל כשהוא אונן ונקבר המת קודם דנתעכל המזון אם צריך לברך. ויש לחלק דהתם החיוב נמשך

מהתחלת אכילה עד אחר עיכול. אלא דבעידן דעוסק במצוה. היינו באינינו פטור מלברך. בזה י"ל דתיכף כשגמר המצוה צריך לעשות מצותו דבהמ"ז. אבל בזה נ"ד בעידן אכילה הגברא בעצמותו אינו בר חיובא. י"ל דלעולם לא מתחייב מדאורייתא. וצ"ע לדינא:

מעדני שמואל סימן יח

כיון שספר בקטנותו הרי זה עולה לו לחשבון ויכול לספור שוב כשהגדיל מן החורה, דמה שספר בקטנותו משיב קיום מצוה מן החורה כמו לענין קרבן פסח, [וכוה יש לזרף ג"כ מש"כ בשו"מ בית שלמה דמעיקר הדין אף בהחסיר יוס אחד מלספור ג"כ זריך לספור בצרכה שכן דעת רוב הראשונים].

ואיך להקשות דאם הקטן מקיים מצוה ועולה לו שלא יתחייב בזה שוב כשהגדיל, א"כ למה אין הקטן מוציא את הגדול המחויב בדבר, דשאני החס של הוציא את האחרים אג"י אם אינו חייב בדבר, דכלל הוא כל שאינו מחויב בדבר אינו מוציא את הרבים יד"ח, כדחנן בר"ה כ"ט א' אצל לעצמו שאני, והרי זה עצם הספק של האחרונים ז"ל אי אהני ל"י מצוותו של הקטן לעצמו שיחשב ספירת העומר, וכמו"כ לענין צרכה המזון.

ומעתה מיושנה היטב קושיה הטורי אכן על הרמז"ס שפסק דאם שחטו קרבן פסח על הקטן ואח"כ הגדיל פטור מפסח שני, והק' דמאי שנא מכלל מצוה כשהוא שוטה ונתרפא, דחייב לאכול שוב ולפי מה שנחבאר, חילוק גדול יש ביניהם דשוטה מופקע לגמרי ממצוות, ואכילת מצוה כשה"י שוטה לא הוא קיום מצוה כלל, משום הכי כשנתרפא ונתחייב באכילת מצוה, אינו יכול לפטור באכילה הקודמת שלא הייתה אכילת מצוה, אבל קטן ששחטו עליו קרבן פסח שפיר קיים מצוות פסח דאף שלא הי' מחויב בכך מ"מ קיים המצוה ולכן אינו חוזר ומתחייב שוב.

ולפי זה נוכל לפשוט ג"כ נדון הספק שנתחסק הגרע"א בקטן שצריך צרכהמ"ז והגדיל לפני שנתעכל המזון, אף אי מתחייב בזה לצורך צרכהמ"ז מה"מ מ"מ אם צריך לפני שהגדיל כבר יאל די חובה ואף כשהגדיל אינו חוזר ומתחייב, וכמו"כ נראה לענין קטן שהגדיל בימי הספירה

Les mots du jour à apprendre :

Avant, précédent	קודם
Exclu	מופקע
C'est différent	שאני

Biographies

Maharam Chik - מהר"ם שיך

Rabbi Moshe ben Yossef Chik est né en 1807 en Hongrie. Il étudie dans la Yeshiva du H'atam Sofer à Persbourg. En 1838 il est nommé Rav de la ville de Yarguin à proximité de Persbourg, où il fonde une grande Yeshiva. Il fut un des grands opposants au réformisme.

Sa notoriété a grandi principalement grâce à son responsa le Maharam Chik, dans lesquels il écrit plus de mille réponses dans tous les domaines du Choulh'an Aroukh.

להורות נתן - Léhorot Natan

Rabbi Natan Goshtner est né en 1932 en Hongrie d'une lignée de Rabbanim, dont le H'atam Sofer et le Panim Méïrot. Il étudie et enseigne dans plusieurs endroits en Europe. Rescapé de la Shoah, Il fait son Alya en 1949. En 1965, il est nommé Rav du « Quartier Agoudat Israël » à Bnei Brak où il fonde et dirige la Yeshiva Panim Méïrot. Il faisait partie des plus importants Dayanim au Beit Din de Rav Wozner pendant des dizaines d'années, et était considéré comme un Possek Halakha. Il a publié de nombreux ouvrages, les plus importants étant son responsa le Léhorot Natan composé de 16 volumes, et le Natan Pirio, commentaire sur le Talmud. Il décède en 2010 à Bnei Brak à l'âge de 78 ans.

Liste des 90 Souguiot étudiées sur Matmidim

Souguiot de Brah'ot			Souguiot sur les H'aguim
1. Birkot Hatorah 2. Choméa Kéoné 3. Arévout 4. Kavana dans le Chema 5. Position pour le Chema 6. Méah Brah'ot 7. Amen Yetoma 9. Les quantités pour les Brah'ot 10. Les Brah'ot de consommation 11. Brah'a Chééina Tsrih'a 12. Ikar Vétafel 13. Méein Chaloch	14. Brah'a sur un interdit 15. Anigrone 17. Birkat Haguefen 18. Natei Inchei 19. Birkat Haréah' 22. Les jus 23. Trima 24. Pat Kisinin (1) 25. Pat Kisinin (2) 26. Les Apéritifs 27-31 Zimoun 32. Tefilat Haderekh	33 -34. Birkat Hagomel 38. Chéhéh'éyanou sur un nouveau fruit 39. Chéhéh'éyanou sur un nouveau Keli 40. Chéhéh'éyanou sur les Mitsvot 41. Hatov Véhamétiv sur le vin 42. Cheva Brah'ot (1) 43. Cheva Brah'ot (2) – Panim H'adachot 46. Birkat Halevanah 47-49. H'azarat Hachats'	Hanouka 8. Emplacement de la Hanoukia 44. Ner Ich oubeto 45. Ner Ich oubeto (2) Pourim 16. Michloah' Manot et Matanot Laevyonim 85. Zakhor et Méh'iyat Amalek Pessah 20. Biour H'amets 58. Bedika des miettes 86. 87. 88. Vente du Hamets Sefirat Haomer 21. Un seul grand compte 89. 90. Un enfant qui devient adulte au milieu de la Sfira
Souguiot générales			
37. Bal Tossif 50. Tokh Kédé Dibour 51-52. Ein Chaliah' Lidvar Avera 53. Mitsva bo yoter Mibichlouh'o	54. Mitsvot lav lihanot nitanou 55-56. Mitsvat Assei Chehazman grama 57. Zerizim makdimim lemitsvot	71. 72. Haossek Bamitsva Patour Minhamitsva 89. 90. Les actions de l'enfant	
Chabbat – Melekhet Mah'chevet			
59. 60. 61. Mit'assek 62. 63. 64. Davar Chééno Mitkaven	65. à 68. Psik Récheh 69. 70. Melakha chééina tsrikha légoufah	75. 76. 77. 78. 79. Grama 80. Chinouy	Roch Hachana 35. Les trois Livres
Hachkafa- pensée juive		Yorei Dé'ah	Soukot 36. Mitstaer
81 à 84. Tsaar Baalei Haim		73. 74. Maaser sur les gains	